

TELEFONPLAN

Strategi för det offentliga rummet

Parker, Naturmark & Torg

Stockholm 2017-10-15

Godkänt dokument - Susanne Werlander, Stockholms stadsbyggnadskontor, 2018-03-14, Dnr 2013-05016

Stockholms
stad

LAND

PROJEKTINFORMATION

BESTÄLLARE:

Exploateringskontoret, Stockholm stad

Britt Berntsson

LANDSKAPSARKITEKT:

Land Arkitektur

Anders Kling

Clara Eckersten

Lina Andersson

STYRGRUPP

Stadsdelsförvaltningen Hägersten-Liljeholmen

Fatima Durrani

Linda Palo

Christina Söderström Lööf

Trafikkontoret

Exploateringskontoret

Karl Gylje

Stadsbyggnadskontoret

Anneli Eskilsson

Stockholm 2017-10-15

REFERENSER:

Landskapsanalys Hägerstensåsen april 2011

Parkplan Hägersten 2008

Parkplan Liljeholmen 2008

Stockholms stads Parkprogram 2008

HÄNVISNINGAR:

Bebyggelseäthet och tillgång till offentlig friyta - underlag till Telefonplan,

Strategi för det offentliga rummet 2017-10-23

INNEHÅLL

INLEDNING

Bakgrund och syfte.....3

Vad säger översiktsplanen?.....5

STRATEGI

Sammanfattning6-7

Stadsdelspark utvecklas8-9

Nya kvartersparker.....10-11

Nya torg.....12-13

Nya och utvecklade stråk.....14-15

INLEDNING

BAKGRUND

Telefonplan genomgår nu stora förändringar.

Under de senaste 10 åren har nästan 1500 bostäder uppförts, över 3000 nya lägenheter hanteras i aktuella detaljplaneutredningar och ytterligare förtättningsprojekt knackar på dörren. Denna förändring ställer krav på det offentliga rummets utformning. Nya parker och platser bör tillskapas för att möta behovet hos den ökande befolkningen. Gator och stråk behöver nyanläggas och justeras för att ta hand om nya och ändrade flöden. Hur denna förändring av områdets offentliga rum kan se ut beskrivs i detta dokument.

Telefonplan och de angränsande områdena Hägerstenåsen och Midsommarkransen är idag ganska välförsett vad gäller naturområden, topografin gör dock denna svårtillgänglig. Vad som saknas inom området är anlagda parker och tydliga stråk som kopplar ihop de olika offentliga rummen.

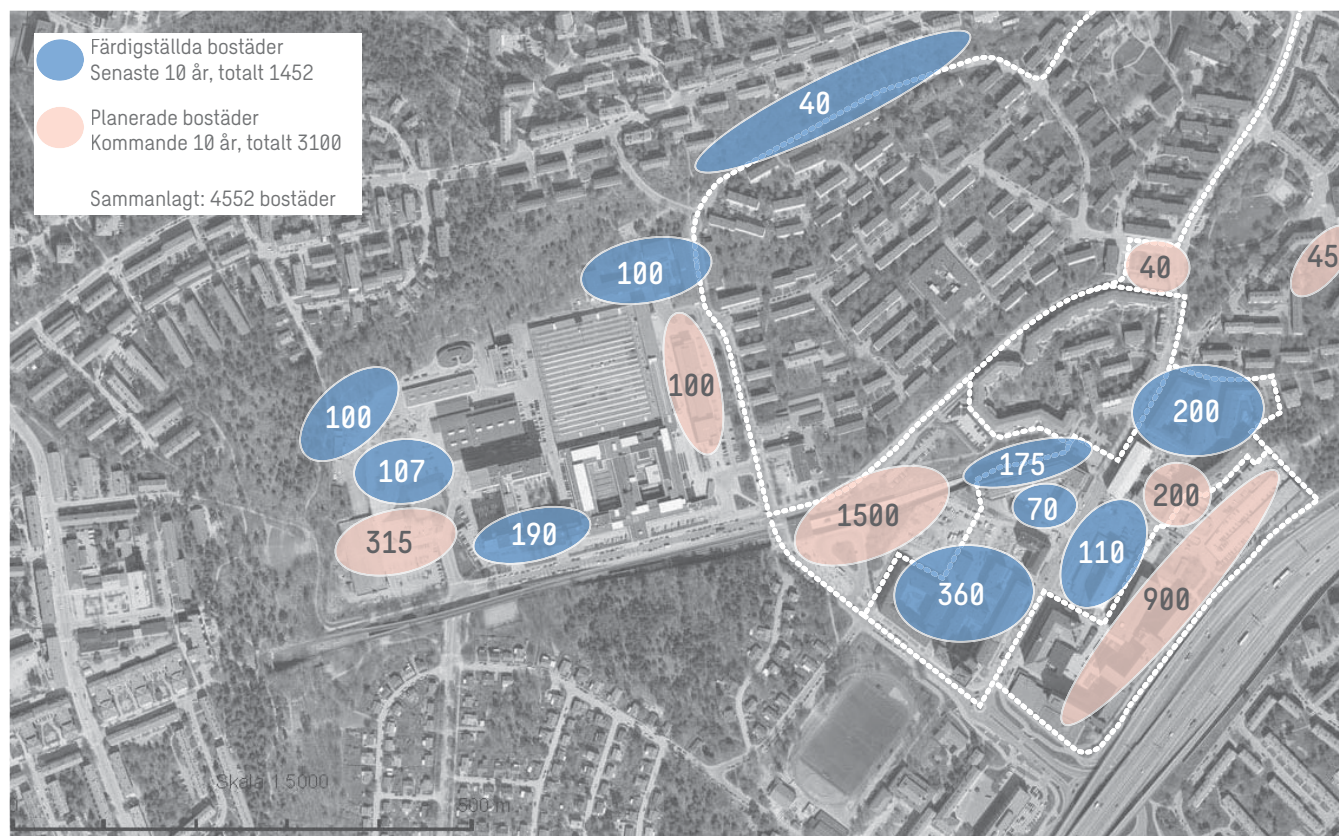
Förtätningarna som planeras vid Telefonplan har en mycket hög exploateringsgrad, högst i Stockholm enligt den jämförelsestudie som redovisas i "Bebyggelseäthet och tillgång till offentlig friyta, underlag till Telefonplan 20171023". De offentliga ytorna inom respektive detaljplan är små och utmaningen här kommer att vara att utveckla små högkvalitativa offentliga rum som kan klara stora mängder besökare. Vidare visar studien att man kommer att ha minst tillgång till offentlig friyta per boende i jämförelse med andra studerade områden i Stockholm. Anläggandet av större offentliga platser och parker kommer därmed behöva ske utanför aktuella detaljplaner. Utmaningen ligger i att hitta lämpliga platser som lätt kan kopplas på befintliga flöden. Dessa platser anpassas till en övergripande programmering för hela området och till en svårtillgänglig topografi.

SYFTE

Syftet med detta dokument är att ge en samlad bild över de offentliga rummen runt Telefonplan och hur dessa kan utvecklas över tid. Dokumentet är ett stöd vid planeringen av parker, naturmark, torg och stråk. Det fungerar som en strategi för fortsatt arbete och ett underlag för att göra prioriteringar i investeringar mellan de olika platserna.

SLUTSATS

- För att möta behovet hos de ca 9 000 nya innevånarna vid Telefonplan bör nya parker och offentliga rum anläggas. Det råder redan idag brist på anlagda parker inom området och den höga framtida bebyggelseätheten skapar låg andel offentlig friyta per boende (se rapport "Bebyggelseäthet och tillgång till offentlig friyta, underlag till Telefonplan 20171023").
- Anläggandet av såväl större som mindre parker måste ske utanför aktuella detaljplane- och förtättningsområden då dessa är för små för att erbjuda tillräckligt med offentliga rum.

Bilden visar färdigställda och planerade bostäder vid Telefonplan. Illustration: Sweco

INLEDNING

VAD SÄGER ÖVERSIKTSPLANEN?

Telefonplan är enligt ÖP - Promenadstaden ett "stadsutvecklingsområde". Den gemensamma målbilden för stadsutvecklingsområden är "täta och attraktiva stadsdelar med hög kvalitet på bebyggelsen och de offentliga miljöerna". Promenadstaden innehåller fyra stadsbyggnadsstrategier:

1. Stärk den centrala staden

Centrala staden utvidgas och närförorterna utvecklas mot högre täthet och starkare samband "på tvären". Strategin inbegriper flera centrala stadsutvecklingsområden.

Telefonplan är ett av dessa stadsutvecklingsområden!

2. Satsa på attraktiva tyngdpunkter

Stockholm blir en flerkärnig stad. Ett antal tyngdpunkter i ytterstaden utvecklas med mer bostäder, arbetsplatser, service och parker till täta och attraktiva komplement till Stockholms innerstad.

Telefonplan gränsar till Fruängen och Älvsjö som pekas ut som tyngdpunkter.

3. Koppla samman staden

Stockholm utvecklas till en mer sammankopplad stad, där det är lätt och naturligt att röra sig mellan olika stadsdelar. Strategin innebär satsningar på kollektivtrafik, gång- och cykelvägar, ny bebyggelse och bättre grönområden.

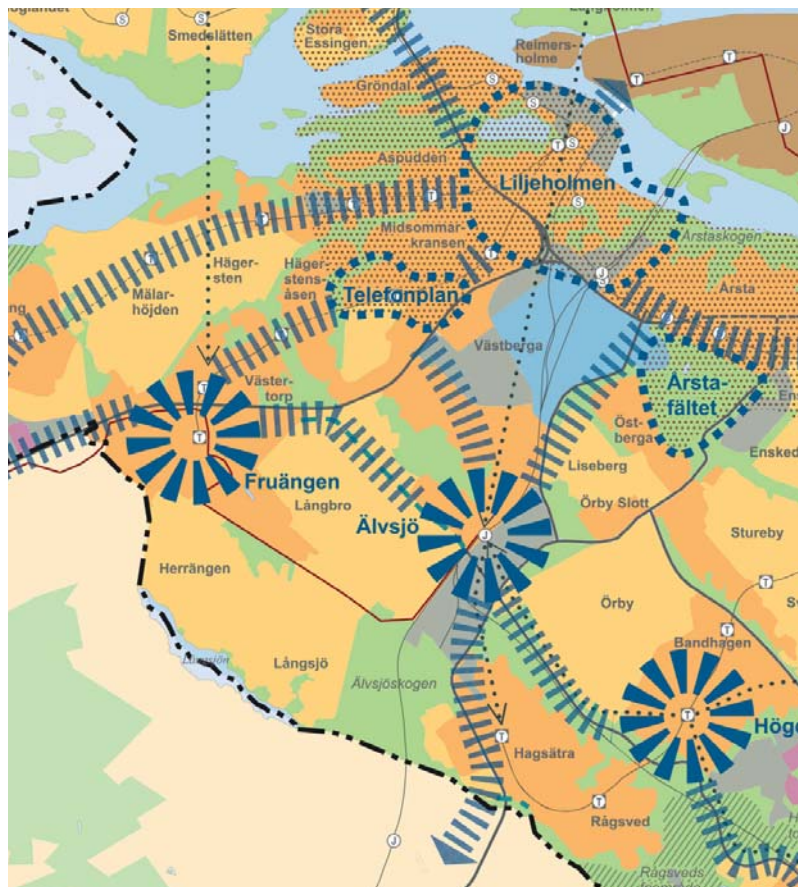
Här finns behov att från Telefonplan utveckla kopplingarna mot Hägerstensåsen och Midsommarkransen!

4. Främja en levande stasmiljö i hela staden

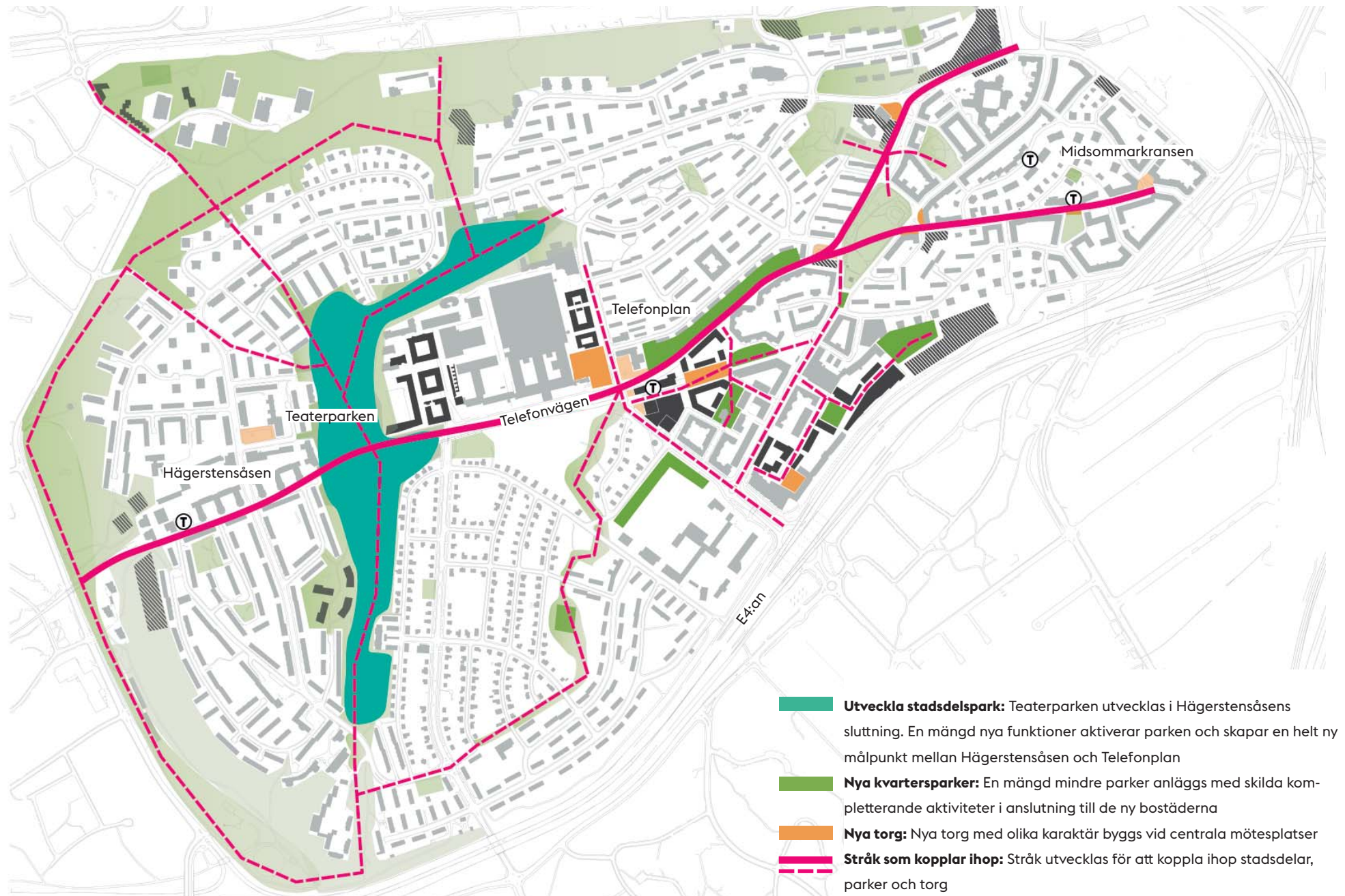
Förutsättningarna för ett rikt stadsliv främjas i hela staden.

Utveckling och upprustning av torg, gator och parker samt kompletteringsbyggande utifrån lokala behov kan vara viktiga insatser i de delar av Stockholm som inte pekas ut som utvecklingsområden.

Torgen, gatorna och parkerna i Telefonplan är en del av detta!

STRATEGI - SAMMANFATTNING

- Utveckla stadsdelspark:** Teaterparken utvecklas i Hägerstensåsens slutning. En mängd nya funktioner aktiverar parken och skapar en helt ny målpunkt mellan Hägerstensåsen och Telefonplan
- Nya kvartersparker:** En mängd mindre parker anläggs med skilda kompletterande aktiviteter i anslutning till de nya bostäderna
- Nya torg:** Nya torg med olika karaktär byggs vid centrala mötesplatser
- Stråk som kopplar ihop:** Stråk utvecklas för att koppla ihop stadsdelar, parker och torg

STRATEGI - SAMMANFATTNING

STADSELSPARK UTVECKLAS

Teaterparken utvecklas för att fylla behovet av större fria ytor för rekreation och vistelse. Parken kommer att erbjuda en mängd olika aktiviteter som är svåra att rymma i de mindre kvartersparkerna. Teaterparken präglas av sin naturkänsla, de anlagda platserna utformas som gläntor i skogen. Ekologiska funktioner bibehålls och stärks i möjliga fall. Parken blir en viktig länk och ett sammanhållande kitt mellan Telefonplan och Hägerstensåsen.

NYA KVARTERSPARKER

Kvartersparkerna är små i storlek och utformas så att de kompletterar varandra i innehåll och uttryck. Platserna förhåller sig till varandra utifrån möjligheten att få solinstrålning vilket kommer vara en bristvara vid centrala Telefonplan.

NYA TORG

Större hårdgjorda offentliga rum tillhör en tätbebyggd stad och vid Telefonplan anläggs nya torg vid centrala mötespunkter som Telefonplans tunnelbanestation och framför gamla LM-fabriken.

STRÅK SOM KOPPLAR IHOP

Stråk utvecklas för att koppla ihop platser och stadsdelar. Telefonvägen uppgraderas och blir den stora sammanhängande länken mellan Telefonplan och Midsommarkransen och med utvecklingen av Teaterparken kopplas Hägerstensåsen till detta huvudstråk. En mängd mindre sammanhängade länkar utvecklas för att knyta ihop kvartersparker, torg och allmänna plaster och skapa nya stråk mellan befintliga och nya bostadsområden.

STRATEGI - STADSDELSPARK UTVECKLAS

STADSDELSPARKER

Enligt Stockholms stads riktlinjer ska alla stadens invånare ha tillgång till en stadspark inom 500 meter. Stadsparker är större kulturformade parker av högre kvalite med stort utbud för många olika användare.

Mellanbergsparken är en stor park i ett dalstråk med stora öppna ytor för spel, evenemang och sport. Delar av parken utnyttjas idag för tillfälliga förskolor. Parken har en stor potential att utvecklas för att möta nya behov.

Svandammsparken, Enbacken och Julikullen är idag tre mindre parker som är välanvända och kommer att få ett ökat tryck med en ny skola vid Enebacken.

Dessa tre parker knyts ihop och utvecklas så att de tillsammans utgör stadsparken för Midsommarkransen. Parkerna har karaktären av klassiska stadsparker och utgör naturliga träffpunkter för boende i område med bl.a. lekplats, vattenanläggning och blomsterplanteringar.

Mellan dessa två stadsparker utvecklas Teaterparken i Hägerstensåsens östra slänt. Idag finns här mindre lekplatser, en friluftsteater och ett nät av stigar och cykelvägar. Teaterparken bibehåller sin naturprägel men insprängt i denna utvecklas parklika delar med tydligare stråk, bättre orienterbarhet och fler platser för aktiviteter. Dagens park har begränsat utbud, är sliten och är i behov av utveckling för att möta ett utökat antal besökare.

Utanför området ligger Elektraparken. Denna park har stora öppna gräsytor som sin främsta kvalitet. Parken är viktig för boende i Västberga men störs av det intilliggande industriområdet och är svårtillgänglig från området på grund av E4:ans barriäreffekt.

STRATEGI - STADSDELPARK UTVECKLAS

TEATERPARKEN

Teaterparken utvecklas till områdets nya stadsdelspark. Parken ligger mellan Hägerstensåsen och Telefonplan. Genom att bygga en mer parklik struktur med tydligare stråk och mer aktiva platser kan flödet mellan stadsdelarna förtydligas och orienterbarhet och trygghet förbättras. Parken kan erbjuda en mängd olika aktiviteter - öppna ytor för solbad, vistelseytor, pulkaåkning, plana ytor för sport och bollspel, hundrastning, lekplatser och en utveckling av dagens Teaterscen för olika uppträdanden. Samtliga entréer in till parken bör förnyas.

Teaterparken utvecklas som en modern naturpark där naturprägel används som en överordnad struktur. Anlagda platser utformas som gläntor i skogen med distinkta byggda element som avgränsar de anlagda delarna mot naturen. För att knyta ihop hela parken föreslås gemensamma gestaltningselement såsom belysning och möbler.

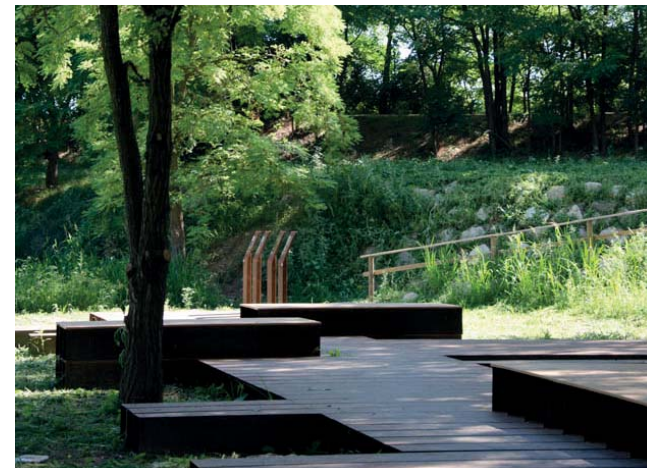
En tydlig trappa i den upprustade Telefonvägens förlängning kan skapa ett enkelt gatt stråk och fungera som visuell markör. Vid trappans bas föreslås en inbjudande entré till parken. I denna punkt finns möjlighet att anlägga en ny lekplats under tunnelbanebron som blir en viktig målpunkt i flödet mellan Telefonplan och Hägerstensåsen. Lekplatsen blir också en viktig punkt i nord-sydliga rörelser längs åsen.

Hägerstensåsens sluttningar innehåller idag viktiga ädellövbiotoper som domineras av ekskog med stora skyddsvärda ekar. Dessa värnas och stärks genom tex friställande av större ekar och nyplantering av ek.

Sammanlagt kan parken bli ca 12 ha stor och kommer därmed utgöra ett mycket viktigt tillskott till Telefonplan och Hägerstensåsen.

I den upprustade Teaterparken finns goda förutsättningar att skapa gläntor i skogen för tex. picknick

Inspirationsbild som visar hur byggda, noggrant gestaltade platser ställs mot befintlig naturmark. (Casalmoro Archiplan)

I Telefonvägens förlängning föreslås en ny trappa som knyter Teaterparken till kopplingen mellan Telefonplan och Hägerstensåsen. Illustration: Land Arkitektur

Den befintliga scenen i Teaterparken rustas för att kunna nyttjas för tex Parkteaterns verksamhet. (foto från Vitabergetsparken).

STRATEGI - NYA KVARTERSPARKER

KVARTERSPARKER

Kvartersparker ska nås inom 200 meter enligt stadens riktlinjer. Kvartersparker är små, anlagda parker ofta insprängda i bebyggelsen och på grund av sin storlek ofta med få funktioner. De fungerar som komplement till de större parkerna samt utgör viktiga närreklamationsplatser från de vildare naturstråken till den ansade blomstertäppan. Kvartersparkerna fyller viktiga ekologiska funktioner.

Idag råder det stor brist på kvartersparker vid Centrala Telefonplan. De som finns är i behov av upprustning.

Inom Telefonplan planeras kvartersparker kända till aktuella detaljplaner. Det kommer ställas höga krav på dessa nya kvartersparker för att klara det höga besöksstrycket från alla nyinflyttade och de ca 900 förskolebarn och över 700 skolbarn som kommer finnas inom området vid Telefonplan. Som ett komplement till dessa är det därför viktigt att även säkerställa nya kvartersparker i närområdet.

Kvartersparkerna programmeras och utformas så att de kompletterar varandra i innehåll och uttryck. Parkerna ska kunna erbjuda olika kvaliteter och sinsemellan ha olika karaktärer. En bristvara inom framförallt centrala delarna av Telefonplan kommer vara solljus. Parkernas olika placeringar innebär att det är alltid sol på någon av dem.

STRATEGI - NYA KVARTERSPARKER

FINMASKIGT NÄT AV KVARTERSPARKER

Nya och utvecklade kvartersparker och platser bildar ett finmaskigt nät av mindre parker inom området. Nedan listas dessa:

1. Flygelgatan/Klaviaturgatan: Ny kvarterspark i bostadsområde med planteringar en mindre lekplats och gräsytor för uppehälle. Urban karaktär, samlingspunkt med café (0.5ha)

2 Telefonvägen/Tellusborgsvägen: Ny kvarterspark med bergkulle och stora befintliga träd. En mindre lekplats för småbarn planeras. Naturkaraktären bevaras. (0.5ha)

3. Telefonvägen: Naturemsa längs Telefonvägen utvecklas med nya delar i form av sittplatser, möjligheter till odlingsbädd och hundrastning. I anslutning till torget vid Telefonplan utvecklas en parkdel med småbarnslek och sittplatser. (0.5ha)

4. Västberga IP: Delar av idrottsplatsens kantzoner utvecklas till en park med lekdelar och sittplatser. Viktig samlingsplats i området pga dess centrala placering och utbud av aktiviteter som vänder sig mot olika ålderskategorier. Ger möjlighet till sol en stor del av året. (1ha)

5. Radiusparken: Ny liten kvarterspark i bostadsområde med lekplats för alla åldrar. (0.2ha)

6. Midsommarvägen/E4: Ny kvarterspark i naturmark med lekplats för barn i olika åldrar. (0.5ha)

7. Bultvägen: Ny lekplats för barn i naturmark med berg, stora nivåskillnader och karaktär av skogslek med stockar och stenar. Värdefull utsiktsplats. (0.5ha)

Framtida bild av den nya kvartersparken mellan Telefonvägen och Tellusborgsvägen (2). Illustration: Land Arkitektur

Framtida bild över Radiusparken, ny kvarterspark. (5). Illustration White arkitekter

Inspirationbild för Västberga IP (från Vasaparken) med sittgradänger och vistelsezoner ned mot idrottsplatsen. (4).

Inspirationbild för naturlek vid Bultvägen. (7)

STRATEGI - NYA TORG

TORG

Torg och mindre hårdgjorda platser är viktiga som samlingspunkter i stadsväven och bidrar med offentliga kvaliteter. Fler torg och platser i området utvecklas:

- 1. Telefonplan:** Framför gamla Telefonfabriken utvecklas en storskalig torgbildning i samband med nyexploatering. Sittplatser kommer finnas på torget och uteserveringar arrangeras i bottenplan på de nya husen.
- 2. Telefonplan, gamla torget:** Det gamla 40-tals torget framför Midsommargården utvecklas. Torget är småskaligt med fina tidstypiska detaljer. Denna plats kan med fördel växa ut österut och på så sätt skapa en koppling mot Telefonvägen och torget/överbyggnaden av tunnelbanan.
- 3. Nytt torg på överdäckningen:** På överdäckningen av tunnelbanan utvecklas ett nytt torg med idrottsaktiviteter för ungdomar, uteserveringar och isbana på vintern. Utveckling av park i öster i direkt anslutning till torgytan med fokus på småbarnslek.
- 4. Diavoxtorget:** Litet torg skapas i samband med bostadsutvecklingen.
- 5. Svandammsplan:** Ett nytt litet torg utvecklas vid Telefonvägens möte med Tellusborgsvägen. Detta mindre torg blir en viktig länk mellan Telefonvägen, Tellusborgsvägen och Svandammsparken.
- 6. Midsommarkransen:** En serie av mindre torg och platsbildningar utvecklas i Midsommarkransen: **6a:** I korsningen Tellusborgsvägen/Bäckvägen skapas en plats som fungerar som ett entrétorg in i området. **6b:** Mötet mellan Julikullen och Vattenledningsvägen utvecklas till en plats som tillhör gatan/trottoaren med sittmöjligheter och utrymme för uteservering. **6c:** Vidgade trottoarer mot Svandammsparken görs om till tydligare platser med möjlighet för servering. **6d:** Midsommarparkens möte med gatan vid tunnelbanuppgången utvecklas till en välkomnande entré.

STRATEGI - NYA TORG

Framtidsvy över Telefonplan framför gamla Telefonfabriken (1) Illustration: White arkitekter

Framtidsvy över överdäckning vid Telefonplans tunnelbanestation (3). Illustration: Wingårdhs. Idé/utformning: Land Arkitektur, Stockholms stad

Framtidsvy över Diavoxtorget (4) Illustration: White arkitekter

Framtidsvy över platsen vid Svandammsvägen och Vattenledningsvägen (6c) Illustration: Nyréns Arkitektkontor

STRATEGI - STRÅK SOM KOPPLAR IHOP

STRÅK SOM KOPPLAR IHOP

En av översiktsplanens stadsbyggnadsstrategier är en sammankopplad stad där det är lätt och naturligt att röra sig mellan olika stadsdelar.

Hägerstensåsen - Telefonplan - Midsommarkransen är idag dåligt kopplade till varandra. Hägerstensåsen ligger uppe på en höjd omgiven av relativt branta skogsklädda slänter. Mellan Telefonplan och Midsommarkransen finns ett sammankopplat vägnät men gatorna saknar delvis inbördes hierarki och det är svårt att orientera sig.

Förslaget syftar till att skapa bättre samband mellan stadsdelarna. Telefonvägen upgraderas och blir den stora sammanhängande länken mellan Telefonplan och Midsommarkransen och med utvecklingen av Teaterparken kopplas Hägerstensåsen till detta huvudstråk. Ett finmaskigt nät av nya och utvecklade gångstråk knyter ihop de olika delarna och länkar ihop Telefonplans offentliga platser; dess torg, stads- och kvartersparker med nya och befintliga bostadsområden.

STRATEGI - STRÅK SOM KOPPLAR IHOP

1. Telefonvägen - Teaterparken

Telefonvägen uppgraderas med sammanhängande trädplanteringar och cykelbanor mot väster. Teaterparken utvecklas till en målpunkt och en trappa i förlängningen av Telefonvägen för att skapa ett naturligt samband mellan Telefonvägen och Hägerstensåsen. Naturremsan i öster utvecklas med nya platsbildningar och aktiviteter.

2. Hägerstensåsen

En sammanhängande belyst tillgänglig gångväg skapas runt hela Hägerstensåsen.

3. Telefonplan - Hökmossen

Ny promenadslina från Telefonplan till Hökmossen genom sparad naturmarksstråk. Kopplar ihop nya och befintliga kvartersparker

4. Centrala Telefonplan

Nya stråk och platser på överdäckning av tunnelbanan. Kopplar ihop nya kvartersparker med Telefonvägen, Tellusborgsvägen och nya bostäder mot E4:an.

5. Responsgatan

Gångfartsgator skapar stråk och kopplar ihop nya kvartersparker och platser genom de nya bostadsområdet.

6. Svandammsparken - Enebacken - Julikullen

Befintliga parker kopplas ihop tydligare än idag och skapar tillsammans områdets östra stadsdelspark.

7. Svandammsvägen

Svandammsvägen utvecklas med inslag av träd.

Framtidsbild över Telefonvägen mot Teaterparken. (1)

Illustration: Land Arkitektur

Responsgatan utvecklas till gångfartsgata. (5) Illustration White arkitekter

Responsgatan utvecklas till gångfartsgata. (5) Illustration White arkitekter